

Ungdomskontrakt

*Kan ungdomskontrakt med vilkår forhindre nye
straffbare handlinger?*

en empirisk oppgave

av

Magnus

Solberg

Roos

BACHELOROPPGAVE (OPPG300-B)

Politihøgskolen avd. Bodø

2012

Innholdsfortegnelse

KAPITTEL 1. INNLEDNING	3
KAPITTEL 2 PROBLEMSTILLING	3
KAPITTEL 3. METODE	4
KAPITTEL 4 PÅTALEUNNLATELSE MED VILKÅR	6
4.1 HVA ER UNGDOMSKONTRAKT?	8
4.2 ET EKSEMPEL PÅ EN KONTRAKT.	9
KAPITTEL 5 RESULTAT OG ANALYSE AV EGEN UNDERSØKELSE	9
5.1 KONTRAKTENS BETYDNING	9
5.2 KONTRAKTEN SOM UNNSKYLDNING	14
5.3 OPPFØLGING AV KONTRAKTEN.....	15
5.4 UTDANNING	17
5.5 UNGDOMMENS SYN PÅ SKOLEGANG.....	18
KAPITTEL 6 AVSLUTNING	20
LITTERATURLISTE	20
VEDLEGG 1. SELVVALGT PENSUM (TOTALT 238 SIDER)	21
VEDLEGG 2. EKSEMPEL PÅ EN KONTRAKT	21
VEDLEGG 3. GODKJENNING TIL Å DRIVE FORSKNING FRA NSD	23
VEDLEGG 4. INTERVJUGUIDE	26

Kapittel 1. Innledning

Flere personer som begår kriminelle handlinger i Norge, tilbys ungdomskontrakt som alternativ for å ilegges straffeansvar. I en ungdomskontrakt er det knyttet betingelser til påtaleunntatelsen og den skal være et virkemiddel til å minske faren for at siktede skal begå nye straffbare handlinger (Kippe og Seiersten, 2009, s 239).

På starten av 2000 tallet ble det opprettet et prøveprosjekt på ungdomskontrakter og politiet skriver på sine nettsider hvordan erfaring de har gjort seg:

”Pr. 17.11.05 er det iverksatt 36 kontrakter totalt i Kristiansand, hittil i år 14 kontrakter. Det er inngått kontrakter på begåtte lovbrudd der reaksjonen fra påtalemyndighet ville blitt fra ubetinget fengsel til bøter.

10 ungdommer har brutt kontrakten, 9 av disse har brutt vilkåret om å ikke begå nye straffbare handlinger, mens 1 fikk brudd pga. andre vilkår i kontrakten.

Det vil si at 7 av 10 ungdommer har klart eller klarer pr. dags dato å holde vilkårene i ungdomskontrakten.”(Berge 2005)

Jeg ønsker å finne ut hvordan ungdommenes opplevelse og erfaringer er med en ungdomskontrakt. Hva er deres tanker og meninger om hvordan kontrakten har fungert? For å få svar på disse spørsmålene har jeg gjennomført en empirisk undersøkelse blant 5 ungdommer som hadde erfaring med ungdomskontrakter.

Kapittel 2 Problemstilling

Begrunnelse for valg av problemstilling er knyttet til at innføring av ungdomskontrakter er en ny metode for å hindre gjentakelser av lovbrudd. Jeg ønsker derfor å finne ut hvordan ungdommen selv opplever kontrakten, og hva som kan ha betydning for å hindre ny kriminalitet gjennom kontrakten. Jeg har definert følgende problemstilling:

Kan ungdomskontrakt med vilkår forhindre nye straffbare handlinger?

For å svare på problemstillingen har jeg formulert tre forskningsspørsmål:

1. Hvilken betydning har vilkårene som stilles i en ungdomskontrakt?

2. Hvordan kan vilkårene i kontrakten hindre ny kriminalitet?
3. Hvilken betydning har oppfølgingen av kontrakten?

Kapittel 3. Metode

Jeg ønsker å innhente empiri fra ungdom som har inngått ungdomskontrakt med betingelser. For å innhente empiri ønsker jeg å vurdere en av følgende metoder; 1)kvalitativ 2)kvantitativ. Ved å anvende kvalitativ metode basert på intervju vil jeg få fram ungdommenes egne beskrivelser og formuleringer. Ved en kvantitativ metode får jeg kontakt med flere ungdommer, men undersøkelsen her ville ha foregått ved hjelp av spørreskjema, hvor mine spørsmål kunne ha blitt ledene og ungdommenes egne ord og meninger ville ikke kommet like godt fram. I tillegg har jeg ikke mulighet for oppfølgingsspørsmål. Jeg valgte derfor en kvalitativ empirisk metode basert på intervjuer. (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010 s. 136.)

Empiri er å innhente informasjon som kan representere noe fra virkeligheten. Det er vanskelig å innhente data som kan si at dette er virkeligheten, men vi finner noe som kan representere virkeligheten. Empiri bygger på erfaringer(Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010).

Ut i fra bacheloroppgavens rammer med maksimalt antall ord og tidsperioden som er til rådighet, har jeg foretatt avgrensninger i antall informanter (5 informanter). I metodelitteraturen anbefales å gjennomføre intervjuer helt til man ikke lenger får ny informasjon (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010, s. 104). Jeg kunne ut i fra dette gjerne hatt noen flere intervjuer. Jeg mener likevel at jeg gjennom de fem intervjuene får fylldige beskrivelser av ungdommenes erfaringer og synspunkter på ungdomskontrakter. Formålet med denne oppgaven er ikke å generalisere, men innhente erfaringer fra hver enkelt informant.

I en kvalitativ undersøkelse er det ikke vanlig å rekruttere tilfeldige informanter, men informanter som har erfaringer fra det som det skal forskes på. Hensikten er å få et dypere innblikk i situasjonen, i dette tilfelle en ungdomskontrakt med betingelser. For å få tilgang på informanter, tok jeg kontakt med ansatte i ungdomsteamet i en kommune på Sørlandet, som hadde ansvar for å utarbeide og følge opp ungdomskontrakter. Jeg ønsket å komme i kontakt

med informanter av begge kjønn som enten var under kontrakt, hadde avsluttet før kontraksperioden eller som hadde fullført kontraksperioden.

Jeg har valgt å foreta individuelle kvalitative intervju, da informantene gis frihet til å uttrykke seg og kan gi utdypende informasjon om erfaringer. Jeg har også muligheten til å stille oppfølgingsspørsmål for å få svar på mitt forskningsspørsmål.

Etter å ha valgt metode og hatt kontakt med ungdomsteamet, søkte jeg NSD om tillatelse til å gjennomføre undersøkelsen. Undersøkelsen ble godkjent og jeg kunne sette i gang.

Jeg kontaktet ungdommene på telefon og forklarte at jeg var politistudent som skulle skrive en oppgave og om de kunne tenke seg å stille til intervju. De ble informert om at dette var frivillig og at de kunne trekke seg også på et senere tidspunkt. Da noen informanter var under 18 år, ble det innhentet godkjenning fra deres foresatte. Alle jeg kontaktet var veldig positive og stilte opp. Jeg avtalte tidspunkt og møtested med hver enkelt av ungdommene.

Intervjuene fant sted på den lokale politistasjonen på ettermiddag - og kveldstid. Jeg forklarte ungdommene pånytt at det var frivillig å delta i undersøkelsen, og at de ikke skulle betrakte meg som politiansatt¹. Dersom de kom til å si noe til meg om eventuelle straffbare forhold, ble de forsikret om at denne informasjonen ikke ble gitt videre. På denne måten ønsket jeg å få deres tillit og for å få de til å prate mest mulig åpent. Jeg ønsket ikke at informantene skulle legge skjul på noe, dersom de hadde gjort noe straffbart i kontraktstiden som ikke hadde kommet fram. Alle intervjuene ble tatt opp på en lydopptaker og ungdommene har skrevet under på et informasjons- og samtykkeskjema.

Ungdommene ble også forsikret om at deres identitet ble anonymisert ved å gi informantene fiktive navn. Lydloggene er lagret på min private pc, som bare jeg har tilgang til.

Etter at intervjuene var gjennomført, ble det foretatt en fenomenologisk analyse. I fenomenologi er forskeren opptatt av innholdet som kommer fram. Forskeren fortolker intervjuet og ønsker å forstå den dypere mening med folks tanker. Ifølge Kirsti Malterud

---

¹ Som politistudent har jeg bare politimyndighet når jeg er på jobb. Intervjuene ble foretatt på fritiden min, og jeg kom derfor ikke i noe dilemma som kunne ha oppstått i forhold til varslingsplikten politiet har, jf. Politilinstruksen §7-6.

(2003) består analyse av meningsinnhold av fire hovedsteg: (Johannessen, Tufte og Christoffersen, 2010, s. 173)

1. helhetsinntrykk og sammenfatning av meningsinnhold
2. koder, kategorier og begreper
3. kondensering
4. sammenfatning

Etter at alle intervjuene var gjennomført hørte jeg igjennom lydloggene og skrev ned et sammendrag og sitat som ungdommene uttrykte. Intervjuene ble kodet med tema som for eksempel: ”*kontrakten som unnskyldning*”. Deretter ble kodene kondensert til tre hovedtema. Når dette var utført startet arbeidet med å sammenfatte intervjuene og sammenligne hva de fem informantene hadde uttalt seg om.

Mitt inntrykk var at informantene var åpne og klarte å snakke fritt til meg rundt kontrakten. Jeg kommer videre til å presentere det som har kommet fram i samtalene mellom informantene og meg, samt relevant teori.

Kapittel 4 Påtaleunntatelse med vilkår

Selv om det i enkelte saker er grunnlag for å ilegge straffeansvar, kan påtalemyndigheten beslutte at det ikke skal ilegges straff. Dette er aktuelt når hensikten og oppnåelsen med å straffe ikke står i forhold til hva det vil koste den som kan ilegges straffeansvar, hans familie eller samfunnet. Noen av vilkårene som må være til stedet og som er aktuell i denne oppgaven når det kan idømmes en påtaleunntatelse, er at det må være bevist straffeskyld, det mest vanlige er at ungdommen erkjenner straffeskyld. Et annet vilkår er lav alder som her betyr de som er under 18 år. Det er ofte bagatellmessige saker som kan føre til ungdomskontrakt. Det er i alle fall det som er mest vanlig i dag.. (Kippe og Seiersten, 2004)

”..For det andre kan påtalemyndigheten, særlig ved å knytte betingelser til påtaleunntatelsen, bruke denne som et virkemiddel til å minske faren for at siktede skal begå nye straffbare handlinger.” (Kippe og Seiersten, 2009 s. 239)

En påtaleunntatelse kan bli gitt dersom det er bevis for at den siktede er skyldig i en straffbar handling og påtalemyndigheten ser det som den mest adekvate reaksjonen i saken. Dette er en påtaleunntatelse etter opportunitetsprinsippet. Det brukes når ”særlige forhold” etter en samlet vurdering tilsier at man ikke skal påtale. Påtaleunntatelse vil si at den siktede ikke blir straffet. Men det settes som oftest vilkår i påtaleunntatelsen, som gjør at hvis disse vilkår brytes, blir man allikevel straffet. Et av vilkårene som alltid er med er at siktede ikke gjør seg skyldig i straffbare handlinger i prøvetiden på to år (Fredriksen, 2009, s. 218-219).

Påtalemyndigheten kan også sette noen andre vilkår som skal være med å bidra til å endre en kriminell adferd. I min forskning var det manglende skole eller jobbsituasjon som måtte bedres, og vilkår i kontrakten ble satt for å bedre dette. Et annet eksempel kan være å ha urinprøvekontroll for å hindre rusmiddelbruk. Påtaleunntatelse er mest brukt på unge lovbrøtere som ikke er tidligere straffet. Alderen er satt til at man bør være under 18 år, eller over 60 år for å få en påtaleunntatelse. (Fredriksen, 2009, s. 218)

Tidligere justisminister Knut Storberget mente at det var viktig at det ble reagert på riktig måte ovenfor unge lovbrøtere, slik at en minimerer sannsynligheten for tilbakefall. Storberget mente at det også var viktig å følge opp unge lovbrøtere i etterkant. Han foreslo bl.a. å opprette oppfølgingsteam som består av ansvarsgrupper rundt den unge lovbrøteren. (Lie, 2011. S. 54). Oppfølgingsteam er en ordning som først og fremst er prøvd ut som en del av påtaleunntatelse med vilkår. Her får unge lovbrøterne tett oppfølging fra ungdomsteam som arbeider for å forebygge nye lovbrudd. I et prøveprosjekt viste det seg at ungdom velger dette tilbudet fordi det framstår som det minste av to onder. Det viste seg at ungdom ble motivert av de tiltak og den oppfølgingen de fikk. Forskning på dette viser at det er helt avgjørende for suksess, at ungdommen får tett oppfølging etter at en påtaleunntatelse er gitt (Lie, 2011). I en ungdomskontrakt stilles det krav til lovbrøteren. Ungdommen må ha innrømmet forholdet og være mellom 15 og 18 år og vise vilje til endring. Det siste punktet blir vurdert ulikt i hvert enkelt tilfelle, og ungdommen må gi noe av seg selv for å få denne muligheten. En kontrakt innebærer at påtalemyndigheten unnlater å reise tiltale dersom ungdommen inngår en forpliktende avtale. Vi skal se videre på innholdet i en ungdomskontrakt og hva dette innebærer for lovbrøter.

4.1 Hva er ungdomskontrakt?

Hensikten med en ungdomskontrakt er å forebygge nye lovbrudd. Det inngås avtale mellom ungdommen og politiet, sosialetaten og foreldrene umiddelbart etter at lovbruddet er oppklart. Ungdommen skal slippe å vente i lengre tid på en lang strafferettslig prosess, men føle at ting blir tatt tak i med engang (Egge, 2004).

Marit Egge skriver at: ”..kontrakten har et dobbelt formål: Unge lovbrystere skal gjøre opp for seg, samtidig som de skal få en ny sjanse.” (2004,s. 59). Kontrakten legger også stor vekt på rehabilitering. Innholdet i kontraktene skal være individuelle. Det er ungdommen selv, sammen med foreldre og den ansvarlige som skal komme til enighet om vilkårene i kontrakten. Politiet setter som vilkår at ungdommen må holde seg unna nye lovbrudd. Andre vilkår skal være med å hjelpe og støtte ungdommen til å endre seg. Dette kan være tiltak rettet mot skolegang, fritidsaktiviteter og familien. Vilråene i kontrakten skal bedre de forhold som ungdommen sliter med i hverdagen.

Ungdomskontrakt er et alternativ til straffeforfølging når lovbruddet er av mindre alvorlig karakter. I stedet for straff som betinget/ubetinget dom og/eller bøter, vil reaksjonen være påtaleunntatelse med vilkår. Vilrået er en kontrakt. Dette betyr at de straffbare forhold som det inngås kontrakt på, ikke vil komme på en ordinær politiattest etter fullførelse av kontrakt. Dersom kontrakten brytes vil det komme en anmerkning på vedkommendes politiattest.

Eide m.fl. sier følgende i sin forskning: ”Aktørene sier at deltakelsen i prosjektet ”Felles ansvar” på en måte krever mer av ungdommene enn reaksjonen de ellers etter all sannsynlighet ville ha fått. I mange tilfeller ville alternativet vært en bot på noen tusen kroner. Aktørene understreker at deltakelsen i ”Felles ansvar” vil få en mye større konsekvens for ungdommene” (2007, s 82). Felles ansvar er et prosjekt som har en ganske lik ordning som de ungdomskontraktene jeg har forsket på.

Ungdomskontrakten bygger på frivillighet og medvirkning fra både ungdommen selv og foresatte. Kontrakten utformes individuelt og den skal være motiverende for ungdommen til å bli lovlydig. Ungdommen blir utfordret selv til å utforme vilkår som de tror kan bidra til endring. Vi skal i neste avsnitt se på et eksempel på en kontrakt.

4.2 Et eksempel på en kontrakt.

Det var to gutter på 16 år som ble tatt for å ha ”tagget” flere steder i en by på Sørlandet. Begge guttene la alle kortene på bordet i avhør og innrømmet hva de hadde gjort. Politiet gav de tilbud om en ungdomskontrakt. I kontrakten til en av guttene står det at han forplikter seg til å gå på skolen uten ugyldig fravær. Dersom han velger å slutte på skolen, forplikter han å være en aktiv jobbsøker og følge opp en eventuelt jobb på de betingelser som arbeidsgiver stiller. Punkt to sier at han forplikter seg til å gjøre opp for seg i henhold til skader. (her har guttene tidligere vært i konfliktråd, og sagt at de skal fjerne ”taggen” fra de plassene de har ”tagget”.) Hans siste punkt i kontrakten er at han forplikter seg til å delta på evalueringsmøter med foresatte, en kontaktperson i Ungdomsteamet og andre aktuelle instanser. Jeg viser til vedlegg hvordan en kontrakt ser ut.

Videre skal vi se litt på hva ungdommene selv fortalte om hvordan de opplevde kontrakten.

Kapittel 5 Resultat og analyse av egen undersøkelse

I dette kapittelet skal vi se på hvilken betydning ungdommene selv mener kontrakten har hatt og påvirket dem, kontrakten som unnskyldning, oppfølging av kontrakten, utdanning og informantenes syn på skolegang.

5.1 Kontraktens betydning

Egge og Barland (2009) har sett på marginalisert ungdom i sin studie. De har funnet ut at gjennom denne kontrakten kan marginalisert ungdom få hjelp fra et hjelpeapparat til å komme inn i samfunnet, eventuelt tilbake til samfunnet fra å være marginalisert. Det er av betydning at det tenkes helhet med inkludering av skole, familie og fritid for å lykkes.

Eide m.fl. finner i sin forskning, at kontrakt har hatt stor betydning for å klare å snu ungdoms negative trend. ”.. de fleste aktørene enige om at deltakelsen i ”Felles ansvar” sannsynligvis har forhindre at disse ungdommene har fortsatt i gal retning. Aktørene tror som påpekt tidligere, det ville tatt mye lengre tid og vært vanskeligere å snu den negative utviklingen uten ”Felles ansvar”.” (2007, s.92)

Her følger noe av det som ungdommene selv mener:

”..nå tenker jeg mer på konsekvenser før jeg gjør ting... jeg tror ikke jeg hadde kommet til å tenke slik dersom jeg bare hadde fått en bot.”-Anders

Flere av informantene sier at de har fått et annet perspektiv, og føler at de har blitt mer voksen i løpet av kontraktstiden. De sier at ved å forholde seg til en kontrakt som varer fra ett til to år, er noe helt annet enn å få en bot som kanskje foreldrene betaler, også er de ferdig med straffen. Den blir glemt. De som får en bot og en prikk på rullebladet klarer ikke å se fram i tid, at dette kan ha begrenset noen muligheter fremover i tid. En ”usynlig” prikk på rullebladet har ikke så mye å si for en 16 åring, i alle fall tenker han ikke på det i ungdomstiden. Anders, en av informantene illustrerer dette på følgende måte:

”..rette litt på meg selv. Nå har jeg i alle fall lært av mine feil, det hadde jeg kanskje ikke gjort dersom jeg bare hadde fått en bot som mamma og pappa hadde betalt og en prikk som jeg ikke ser.. (som han ikke ser i dag, men merker først når han blir voksen)”-Anders

Med denne kontrakten har de et lengere tidsperspektiv å forholde seg til. Og ikke minst, de må klare å oppføre seg i kontraktstiden hvis de skal få smaken av guleroten. Guleroten er motivasjonen. Motivasjonen er å slippe å betale boten og unngå å få prikk på rullebladet slik at ”ungdomsdumheten” ikke ødelegger for fremtiden.

En annen informant, Silje, sier at:

”Jeg har ikke lyst til å komme inn til politiet flere ganger, det har jeg opplevd nok ganger..”

Silje sier altså at hun har begynt å tenke seg om før hun gjør ting som er ulovlig. Hun har også begynt å tenke på hvilke venner hun er sammen med. Hun har kuttet ut de dårlige vennene hun var sammen med tidligere og som stadig fikk henne inn i politiets søkelys. Hun sier selv at hun var en skikkelig ”pøbelunge” før hun fikk tilbud om kontrakten og oppsøkte stadig slosskamper og bråk. Hun tror selv at hun hadde fortsatt i samme spor, levd livet og fortsatt å vært en ”pøbelunge” dersom hun bare hadde fått en bot og ikke en kontrakt. Da hadde det kunnet utvikle seg til å blitt verre og større lovbrudd mener hun selv.

Dette har hun nå klart å unngå, fordi hun ønsker å få orden på livet sitt, og slippe straffen hun får dersom hun bryter kontrakten.

Ungdommene reflekterer mye rundt kontrakten, og forteller at den har fått de til å tenke.

”det har hjulpet meg til å tenkte to ganger, før jeg gjør noe dumt”.-Peder

Etter at Peder begynte på ungdomskontrakt for å ha brutt veitrafikkloven, har han begynt å tenke konsekvenser. Han har sluttet å oppsøke bråk og slossing. Han har også sluttet å kjøre moped som han ikke har førerbeviset for. Dette begrunner han med at han føler han har fått en ny sjanse etter at han ”dreit seg ut”, og han har lyst til å ta vare på den muligheten han har fått.

Peder sier med egne ord hva som hadde kommet til å skjedd:

”Jeg tror jeg hadde kommet til å brutt veitrafikkloven flere ganger dersom jeg ikke hadde gått på en kontrakt.”-Peder

Jens ble tatt av politiet da han røykte hasj, og tenker på hvordan livet hadde vært i dag, dersom han ikke hadde fått mulighet til å gå på en kontrakt.

”... kompisene mine sitter sikkert ”pissfjerne” og røyker nå... ” (klokka er ett på en hverdag)-Jens

Jens forteller at det hadde mest sannsynlig han også gjort dersom han ikke hadde fått tilbud om, og begynt på en ungdomskontrakt. Disse kompisene han snakker om i sitatet var de samme som han ble tatt for å røyke hasj sammen med. De fikk ikke tilbud om en ungdomskontrakt, men de fikk en bot. Han sier at det første de gjorde etter at de kom ut fra politistasjonen, var å røyke hasj. Slik har det fortsatt. Hasj røyker de omtrent daglig.

Thrana m.f (2009) sier noe om gruppeidentiteten og det å tilhøre et miljø er viktig for ungdommer. Det å føle at de har en tilhørighet til andre som bekrefter deres livsstil og tar avstand fra miljøer de ikke ønsker å identifisere seg med. Livsstilen handler om hvilke

interesser man har, klesstil og hvilke holdninger og aktivitet man har på arbeid, skole og fritid.

Jens synes det var kjedelig å bryte kontakten med barndomsvennene som røykte hasj, men ser i ettertid at han har fått igjen mye for det. Han har klart å slutte å røyke hasj, og istedenfor klart å fullføre skolen og begynt som lærling. Alternativet hadde hvert å ikke ha noe skole eller jobb og gå til, men bare røyke seg bort.

Før han begynte på kontrakten så hadde han rundt femti prosent fravær fra skolen, og etter kontrakten så hadde han nesten ikke noe fravær. Dette skjedde fordi han hadde et punkt i kontrakten som "tvang" han til å gå på skolen. Han kunne ikke ha ugyldig fravær lengre.

"..jeg tror det er mest sannsynlig grunnen til at jeg jobber i dag, og ikke røyker hasj hver dag.."-Jens.

Han opplever at kontrakten har vært veldig positiv for hans del, selv om han brøt kontrakten rett før slutt.

En annen informant Kristin, sier at hun har begynt å tenke på konsekvenser og at hun tenker fremover i livet. Hun trekker fram det å ha en gulrot å strekke seg etter som viktig. Motivasjonen for å gå på ungdomskontrakt var for å unngå bot og prikk på rullebladet. Hun har ønske om å jobbe med mennesker i framtiden og vet at prikken kan ødelegge dette for henne. Hun har blitt klar over at hun må ha et rent rulleblad for å kunne få drømmejobben

".. pluss at jeg vil jo ikke ende opp som et dopvrak, hvem vet, det kunne jo gått galt..."-Kristin.

Kristin sier at det er lett å gå videre fra hasj til sterkere stoffer. Hun sier at hun er glad for å ha fått ungdomskontrakt, og mener dette er grunnen for at hun har klart å komme vekk fra hasj røykingen.

".. det har bare hvert en hjelp til meg selv.."-Kristin

Kristin har tenkt i ettertid at det er bra at hun ble tatt. Det har hjulpet henne til å gjøre det bedre på skolen og komme ut av det miljøet hun var en del av tidligere. Hun sier at hun var en ”liten drittunge” før hun ble tatt, og føler at hun har blitt mer voksen og ser konsekvenser av hva hun gjør.

Ungdommene forteller at de ser at ungdomstiden kunne ha ødelagt for framtiden, og satt noen begrensninger i valg av utdanning og jobb:

”Nå kan jeg komme inn på den skolen jeg selv ønsker!”-Silje

Alle informantene peker på at de har et over gjennomsnittlig høyt fravær fra skolen i det de inngår en ungdomskontrakt. Alle har hatt som et vilkår i kontrakten at de ikke skal ha ugyldig fravær fra skolen. Hvis de velger å slutte på skolen, så er det et krav om at de må skaffe seg en jobb. Kontrakten legger stor vekt på at ungdommen skal ha noe å gjøre på dagtid, noe flere ikke hadde da de begikk lovbrudd. Kontrakten har hjulpet alle informantene til å gjøre det bedre på skolen, og fullføre den utdanningen de var i gang med. Noen informanter mener at ungdomskontrakten var helt avgjørende for at dette ble tilfellet, og de mener at uten denne kontrakten, så hadde de trolig droppet ut av skolen.

Jens innleder med å si at han er veldig takknemlig for at han har fått en ny sjanse. Og han sier selv at han har blitt mer moden og vokst som person. Selv om han brøt kontrakten, er det flere områder i livet som han har forbedret. Han har nesten sluttet å røyke hasj, han sier selv at han ikke er avhengig lengre, han har tatt seg sammen på skolen, og klart å fullført skolen og er i jobb i dag. Jens sier at han trolig ikke hadde klart dette uten ungdomskontrakten. Samtidig så sier han innledningsvis i samtalen:

”men jeg tror det kan sende litt feil budskap med ungdomskontrakt, alle tror de bare slipper unna.. en lett måte å komme seg unna. Det stoppet jo ikke meg i å unngå nye lovbrudd.” –Jens.

Jeg tolker han dit hen at han mener at for de som ikke har gått på kontrakt og prøvd det selv, kan det virke lettvindt å få slippe straff. Å si at du ”bare” fikk en ungdomskontrakt og ikke noe straff kan virke som at det du har gjort ikke er så alvorlig, og at politiet tar i deg med silkehansker. Dermed så er det ikke så farlig for ungdom å gjøre noe kriminelt. Men Jens

forteller videre at kontrakten føltes mer som en straff etter hvert, han trodde det kom til å bli lettere i starten av kontraktsperioden enn det ble.

5.2 Kontrakten som unnskyldning

Thrana m.fl. sier at ungdom er i overgangsfase fra det å være barn til å bli voksen. Ungdomstiden er en del av sosialiseringprosessen og ungdom skal utforske og tilpasse seg voksenlivet. Hvilke forventninger som ungdom møter er avhengig av hvilket samfunn de vokser opp i. (2009 s.28-29) De ungdommene jeg har møtt peker på at det er forventninger til hvordan de skal oppføre seg, med blant annet ”drikkepress” og mange som bruker rusmidler.

Som ungdom kommer man ofte opp i situasjoner som det kan være vanskelig å si ”nei”, og stå i mot gruppepresset. Kontrakten har vært til hjelp i noen situasjoner;

”nei, jeg kan ikke, fordi jeg går på ungdomskontrakt.”-Kristin.

Alle informantene trekker fram at de ved en eller flere anledninger har brukt denne setningen som en unnskyldning for å slippe å gjøre noe de egentlig ikke har lyst til å gjøre. Flere av ungdommene har som vilkår i kontrakten sin at de ikke får lov til å drikke alkohol før de er 18 år. I denne alderen påpeker de at det er et stort gruppepress og at det er vanskelig å være på fest uten å drikke alkohol eller innta andre rusmidler. Informantene sier at det er godt å komme med denne setningen som en unnskyldning for å klare å stå i mot gruppepresset. Vennene har stort sett forståelse av at de går på en kontrakt som gjør at de må holde seg unna rusmidlene.

Silje sier også at det er stort drikkepress i ungdomsgjengen. Alle som drar på fest drikker. Silje hadde som vilkår at hun ikke kunne drikke alkohol før hun fylte 18 år, og sier at hun hadde valget mellom å dra på fest uten å drikke, eller holde seg hjemme for seg selv. Hun valgte å være sosial, og sier at det går greit å være på fest selv om man ikke drikker. Hun tror ikke hun hadde klart å stå imot drikkepresset dersom hun ikke hadde hatt en så ”sterk” unnskyldning som ungdomskontrakten.

Det samme gjelder for de som har røyket hasj. De snakker også om at det er vanskelig å si nei, når du først er inne i en gruppe hvor ”alle andre” røyker hasj. Jens sier at han er glad for at han ble tatt av politiet, fordi han hadde egentlig lyst til å slutte å røyke hasj for lenge siden. Men det var ikke så lett å skifte miljø sånn helt uten videre.

”jeg er egentlig glad for at jeg ble tatt og måtte avlegge urinprøver slik at jeg måtte slutte og jeg hadde en unnskyldning for å ikke røyke hasj.”-Jens.

Jens følte en lettelse etter at han hadde vært inne til politiavhør og akseptert og godtatt at han skulle gå på en ungdomskontrakt. Han sier at de han ble tatt for å røyke hasj sammen med, ikke fikk den samme muligheten han fikk. Han forteller at det første vennene hans gjorde etter politiavhøret var å røyke hasj igjen.

”..det første de gjorde når de var ferdige i avhør var å dra til en kompis og røyke hasj” ”...da slapp jeg det, og jeg kunne bryte kontakten med de, siden jeg kunne ikke røyke hasj på grunn av kontrakten..”-Jens.

Han forteller at han er helt sikker på at hvis han ikke hadde fått tilbud om en ungdomskontrakt, så hadde han kommet til å blitt med vennene sine etter politiavhøret hjem til en venn, og røyket hasj. Jens legger stor vekt på at det er vanskelig å skifte eller komme ut av et miljø, når man først er inne i et miljø som har kommet på feil kjør. I alle fall i denne alderen som han er i. Det å bryte kontakten i ungdomstiden er ikke enkelt. Han sier at det var på en måte en lettelse å ha som vilkår i kontrakten å slutte å røyke hasj, fordi da kunne han ikke være sammen med de gamle vennene i frykt for å bli presset til å røyke, og de ville heller ikke være sammen med han fordi han ikke lenger kunne være en del av ”røyke-hasj-miljøet”.

Han påpeker at det hjalp han at han også hadde venner som ikke røyket hasj, og at det på den måten kanskje var lettere for han å kutte kontakten med de gamle vennene. Han sier at det hadde vært en større utfordring, dersom han ikke hadde hatt et større nettverk av venner.

5.3 Oppfølging av kontrakten

I studien til Eide m.fl. skrives det om viktigheten av oppfølging av kontrakten og det nære samarbeidet mellom ungdommen og kontaktpersonen. Det er en gjensidig forpliktelse. Ansvarliggjøring rundt hvordan det går er viktig. ”Noen ganger ringer jeg for å høre hvordan

det går, og noen ganger ringer de for å si hvordan det går. Men så er det jo bare en måned til vi møtes igjen.” Eide m.fl. (2007 s. 74.)

Alle mine informanter sier at de har hatt jevnlig oppfølging etter at kontrakten ble inngått. Dette har hvert faste møter med en kontakt i ungdomsteamet en gang i måneden, og senere annenhver måned etter at kontrakten har satt seg og ungdommen ikke har et like stort oppfølgingsbehov. På disse faste møtene snakker de om hvordan det går med oppfølging av tiltakene i kontrakten. Tilstede på møtene er det en foresatt sammen med ungdommen, men enkelte av mine informanter har også hatt flere møter alene med ungdomsteamet, hvor deres ungdomskontakt har fungert som en person som de kunne betro seg til på en annen måte enn hva de klarer ovenfor deres foresatte. Noen av informantene pekte på at de hadde det litt vanskelig i hjemmet, og at det var godt å ha en voksenperson som de kunne snakke med som de stolte på. Kontaktpersonen i ungdomsteamet har fungert som en støttekontakt og en viktig person som ungdommen stoler på.

”Det hadde blitt verre å fullføre kontrakten dersom jeg ikke hadde hatt noen som fulgte meg opp så tett”-Anders

Informantene pekte på at det var viktig med jevnlig oppfølging for at kontrakten skulle gjennomføres. Dette begrunnes med at da blir de jevnlig minnet på at de går på en kontrakt, og hvilke begrensninger den setter i deres hverdag. En av informantene pekte på at det var viktig for han å føle at han ble fulgt opp. Hvis ikke ungdomsteamet eller politiet brydde seg om kontrakten, hvorfor skulle da han gjøre det? Anders tror selv at uten denne oppfølgingen så hadde han ikke klart å fullføre kontrakten fordi den hadde gått litt i ”glemmeboken”.

I forskningsprosjektet til Egge (2004) er de som har gått på kontrakt på grunn av bruk av narkotika fått som et vilkår å avlegge urinprøver. Dette oppleves av alle som et positivt virkemiddel og en enestående mulighet til å slutte med narkotika. Selv om noen peker på at det har vært utfordrende og kjedelig å gjennomføre urinprøvekontroll, er de alle glad i ettertid for å ha et vilkår med urinprøvetaking. Det positive er at de må slutte med narkotika. Uansett om det er egenmotivasjon eller pålagt av foreldrene og politiet.

”..den viktigste grunnen for at jeg holdt meg unna hasjrøykinga var at jeg gikk på urinprøver.”-Jens.

For de informantene som gikk på kontrakt på grunn av at de hadde røyket hasj, var det også en vesentlig enklere vei mot fullførelse av kontrakt, at de hadde jevnlig urinprøvekontroller. De måtte levere ukentlige urinprøver i starten, og etter en viss tid, en gang i måneden. Når dette så ut til å gå bra og urinprøvene var rene, så sluttet de å levere urinprøve. Men de hadde hele tiden en frykt for at de ble kalt inn til sin ungdomskontakt for å avlegge en tilfeldig urinprøve. Ungdommene opplevde oppdagelsesrisikoen som stor, og turte dermed ikke å ruse seg.

For Silje så fungerte hennes ungdomskontakt også som en familierådgiver. For Silje var det et stort problem at hun ikke hadde et godt forhold med sin mor, og de kranglet stadig vekk. På møtene var det dette som var et stort samtaleemne. Silje følte at hun har fått et bedre forhold til sin mor etter at hun begynte på ungdomskontrakten og sier at de fikk stor hjelp av sin ungdomskontakt til å finne ut hvordan det kunne få det bedre sammen.

Flere informanter fortalte at de tok ofte kontakt med sin ungdomskontakt via telefon eller stakk innom utenom de vanlige møtene hvis det var noe de lurte på. De følte at de kunne stole på sin kontakt og at de hadde fått et nært forhold til sin kontakt. De følte de kunne betro seg.

5.4 Utdanning

Marit Egge (2004) peker på at utdanning er en viktig del av ungdomstiden. Skolegang er en viktig overgang til voksenlivet. Ikke bare gjennom utvikling av fagkunnskap, men også i form av sosial utvikling. Å tilpasse seg andre mennesker og samfunnet er en del av det å bli voksen gjennom skolen.

Alle er i dag avhengig av å gå på skole, da utdanning kreves for å få fast jobb. Det at alle skal ha lik skolegang, kan være med på å skape tapere i skolen. Det er ofte skoletapere som kan bli kriminelle. Lykkes du ikke på skolen, ønsker du å lykkes en annen plass. *"Dum på skolen erstattes av heltestatus i gjengen."* (Egge 2004, side 22.) En slik heltestatus kan noen ganger fås gjennom det å begå kriminalitet.

Faktorer som trekkes fram blant ungdom som begår kriminalitet er blant annet manglende skoletilpassing eller arbeidsledighet. De som faller utenfor skolen, og som i tillegg ikke får seg en jobb, er i risikogruppen for bli kriminell.(Egge 2004.)

Egge og Barland har evaluert et prøveprosjekt i Skien hvor det ble lagt vekt på å skaffe ungdommene utdanning eller arbeid for å hindre kriminalitet: ”det vært stor innsats rettet mot å skaffe guttene jobb, eventuelt ved siden av utdanning. Egne penger gav dem mulighet til å skaffe seg status- gjenstander som tidligere bare var oppnåelige gjennom kriminalitet.”(2009, s.9)

Narkotikakriminalitet, i motsetning til andre typer kriminalitet, begås som regel i fellesskap. Vold og trusler, grovt tyveri og skadeverk er mer typisk for ungdom som mangler nære venner, og er mye alene (Egge 2004.).

Egge sier: ”Skolen spiller en helt vesentlig rolle i barn og unges liv. Både hvordan de klarer seg faglig og sosialt ser ut til å være utslagsgivende for utvikling av kriminalitet. ”(2004, s.31) Hvis ungdommen ikke klarer å tilpasse seg skolen, men avslutter denne, er det helt avgjørende at ungdommen kommer seg inn på arbeidsmarkedet. Dette er et viktig tiltak for å forebygge kriminalitet. Skole eller arbeid i ungdomstiden. (Egge 2004.)

Forskningsrapporten til Egge (2004) viser at ni av ti ungdom fortsatt var i skole, men de var i ferd med å droppe ut. En gjenganger for de alle, var at det var mye fravær fra skolen. De hadde ikke lenger noe ønske om å gå på skolen. For noen av ungdommene var det positivt å slutte på skolen og komme seg inn i arbeidslivet. De fikk da perspektiv på innholdet i hverdagen, og tok senere en utdanning. Det viktigste er at ungdom har noe å gjøre om dagene som de trives med. Hvis ikke kan de søke spenning på den ”gale” måten.

5.5 Ungdommens syn på skolegang

*”hadde jeg ikke gått på den kontrakten, så vet jeg ikke hvor jeg ville ha hvert i dag.”-
Silje*

Alle informantene har som et av punktene i kontrakten at de må følge opp skolen og ikke ha ugyldig fravær. Dersom de skulle bestemme seg for å slutte på skolen må de være aktive

jobbsøkere og skaffe seg en jobb og følge de betingelser arbeidsgiver stiller. Silje synes dette var et av de vanskeligste punktene i sin kontrakt i starten av perioden. Hun var vant til å ”skulke” skolen jevnlig. Dersom hun var litt trøtt om morgenen, så var det veldig fristende å bare være hjemme og ligge i senga framfor å gå på skolen. Det var enkelt å finne en unnskyldning for å droppe skolen og heller tilbringe dagen hjemme.

Hun innser selv at det var til det beste for henne at hun fikk et slikt vilkår i kontrakten og faktisk måtte dra på skolen hver dag. Etter hvert ble det enklere ettersom det ble rutine å komme seg på skolen. Hun forbedret også karakterene sine. Hun innser at denne kontrakten har påvirket hennes framtid, og frykter at hun kanskje hadde droppet ut av skolen og ikke fått seg noen utdanning dersom ikke noe hadde skjedd og at hun endret seg.

”jeg hadde nok ikke hvert lærling nå”-Peder

Peder hadde mye fravær på skolen før han gikk inn i kontraktperioden, og han måtte ta seg veldig sammen for å klare å holde dette punktet. Han klarte å komme seg på skolen da han hele tiden hadde i bakhodet at han ikke kunne ”skulke” skolen. Han sier at hvis han ikke hadde fått ”kravet” om å dra på skolen, så hadde han mest sannsynlig fortsatt i samme spor med like mye fravær. Han sier at han trolig ikke hadde vært lærling i dag, dersom han ikke hadde gått på ungdomskontrakten. Peder sier at han ikke hadde det selv i tankene å ta seg sammen, da han trengte hjelp for å komme seg på skolen.

Jens er av samme oppfatning som Peder. Jens sier at han hadde ca femti prosent fravær fra skolen før han begynte med kontrakt. Etter ni måneder brøt han kontrakten på grunn av et nytt lovbrudd. Inntil dette tidspunktet hadde han nesten ikke ugyldig fravær. Han takker også ungdomskontrakten for at han er lærling den dag i dag.

Kristin var ikke den verste jenta i klassen når det gjaldt ”skulking”. Hun hadde noen dager der hun heller ville ”henge” i byen med venner framfor å dra på skolen. Hun sier selv at hun er en flink skoleelev og det har hun alltid vært. Men med dette vilkåret så prioriterte hun skolen på dagene framfor å bare ”henge” i byen. Hun ser at det er bedre å gjøre noe meningsfylt om dagene og få seg en god utdanning slik at hun kan velge selv hvilken jobb hun kan få senere i livet.

Kapittel 6 Avslutning

I min oppgave ønsket jeg å finne svar på om en ungdomskontrakt med vilkår kan forhindre nye straffbare handlinger? For å svare på problemstillingen ble tre forskningsspørsmål formulert:

1. Hvilken betydning har vilkårene som stilles i en ungdomskontrakt?
2. Hvordan kan vilkårene i kontrakten hindre ny kriminalitet?
3. Hvilken betydning har oppfølgingen av kontrakten?

På bakgrunn av intervju med fem informanter som har erfaring med ungdomskontrakt kan det tyde på at ungdomskontrakter kan forhindre nye straffbare handlinger. Informantene peker på at det er viktig at det stilles vilkår i kontrakten og at oppfølging av kontrakten er regelmessig, slik jeg har beskrevet i kapittel 5. Vilkår som oppfølging av skole eller jobb settes som viktig, samtidig som urinprøvekontroll er viktig for de som har rus som et problem. Vilkårene gjør ungdommene bevisste og får de til å tenke før de handler og kanskje gjør noe dumt. Det at ungdommene får tett oppfølging har vist seg å være en vesentlig suksessfaktor gjennom å få støtte, føle seg sett og påminnet kontrakten.

Jeg er imponert over hvor reflekterte informantene var. Alle hadde vært i kontraktstid over en lengere periode slik at de enten var ferdig eller hadde fullført kontraktsperioden. Jeg har etter disse intervjuene virkelig fått øynene opp for denne typen forebyggende arbeid.

Jeg har ikke hatt anledning til å undersøke om informantene har hatt tilbakefall i ettertid. Det hadde vært interessant å fått dannet seg et bilde på hvordan informantene klarer seg etter en viss periode etter kontraktslutt, om det faktisk har hatt så positiv påvirkning som ungdommene selv hevder.

Litteraturliste

Berge, H. https://www.politi.no/agder/aktuelt/nyhetsarkiv/2005_11/Nyhet_4676.xhtml

Egge, M. & Barland, B. (2009) *Tro, håp og mulighet- evaluering av et*

kriminalitetsforebyggende ungdomsprosjekt i Skien. Oslo: Politihøgskolen forskning.

- Egge, M. (2004) *Forsøk med ungdomskontrakter – en alternativ reaksjonsform rettet mot unge lovbrytere*. Oslo: Politihøgskolen forskning.
- Eide, A.K, Gjertsen, H., Handegård, T. L., Olsen, T. *Et enkelt valg? En evaluering av prosjektet "Felles ansvar" i Salten*. Nordlandsforskning. NF rapport nr. 5/2007.
- Fredriksen, S. (2009) *Innføring i straffeprosess* (2. Utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk
- Johannesen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. Utg.). Oslo: Abstrakt.
- Kippe, H. & Seiersten, A. (2004) *Alminnelig strafferett* (2.utg.) Oslo: Forlaget Vett & Viten.
- Lie, E.M. (2011) *I forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Thrana, H. M., Anvik, C.H, Bliksvær, T., Handegård, T. L. *Hverdagsliv og drømmer. For ungdom som står utenfor arbeid og skole*. Nordlandsforskning. NF rapport nr. 6/2009

Vedlegg 1. Selvvalgt pensum (totalt 238 sider)

- Egge, M. & Barland, B. (2009) *Tro, håp og mulighet- evaluering av et kriminalitetsforebyggende ungdomsprosjekt i Skien*. Oslo: Politihøgskolen forskning. Kapittel 1 og 4 (30 sider.)
- Egge, M. (2004) *Forsøk med ungdomskontrakter – en alternativ reaksjonsform rettet mot unge lovbrytere*. Oslo: Politihøgskolen forskning. Kapittel 1,2 og 3 (72 sider.)
- Eide, A.K, Gjertsen, H., Handegård, T. L., Olsen, T. *Et enkelt valg? En evaluering av prosjektet "Felles ansvar" i Salten*. Nordlandsforskning. NF rapport nr. 5/2007. Kapittel 4,5,6 og 7 (97 sider)
- Thrana, H. M., Anvik, C.H, Bliksvær, T., Handegård, T. L. *Hverdagsliv og drømmer. For ungdom som står utenfor arbeid og skole*. Nordlandsforskning. NF rapport nr. 6/2009 til og med kapittel 1 (39 sider)

Vedlegg 2. Eksempel på en kontrakt

KOMMUNE

Ungdomskontrakt

11.04.2011

Etter samtaler med _____, f.d
_____, og hans foresatte er det blitt enighet om vilkår som ønskes i en ungdomskontrakt.

- 1 _____ forplikter seg til å gå på skolen uten ugyldig fravær. Dersom _____ velger å avslutte skolen, forplikter han seg til å være aktiv jobbsøker og følge opp en evt jobb på de betingelser som arbeidsgiver stiller.
- 2 _____ forplikter seg til å gjøre opp for seg i henhold til skader.
- 3 _____ forplikter seg til å delta på evalueringsmøter med foresatte, kontaktperson i Ungdomsteam og andre aktuelle instanser nærmere bestemt slik:

Evalueringsmøte innen 11.05.11
Evalueringsmøte innen 11.06.11
Evalueringsmøte innen 11.08.11
Evalueringsmøte innen 11.10.11
Evalueringsmøte innen 11.01.12
Evalueringsmøte innen 11.04.12

Samt møter som er nødvendige for opprettholdelse av kontrakten i hele kontraktsperioden.

Kontrakten påbegynnes når den er underskrevet, og avsluttes 11.04.2012.

Vedlegg 3. Godkjenning til å drive forskning fra NSD

Tina Luther Handegård
Politi­høgskolen, avd. Bodø
Postboks 6004
8002 BODØ

Vår dato: 03.06.2011

Vår ref: 26892 / 3 / AMS

Deres dato:

Deres ref:

TILRÅDING AV BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 31.03.2011. All nødvendig informasjon om prosjektet forelå i sin helhet 01.06.2011. Meldingen gjelder prosjektet:

26892	<i>Forskning på ungdomskontrakt</i>
Behandlingsansvarlig	<i>Politi­høgskolen, ved institusjonens øverste leder</i>
Daglig ansvarlig	<i>Tina Luther Handegård</i>
Student	<i>Magnus Solberg Roos</i>

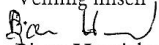
Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven/-helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, http://www.nsd.uib.no/personvern/forsk_stud/skjema.html. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/prosjektoversikt.jsp>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 15.04.2012, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Bjørn Henrichsen

Anne-Mette Somby

Kontaktperson: Anne-Mette Somby tlf: 55 58 25 83
Vedlegg: Prosjektvurdering
✓ Kopi: Magnus Solberg Roos, Vikaveien 116, 4816 KOLBJØRNSVIK

Avdelingskontorer / District Offices

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no
TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyyre.svarva@svt.ntnu.no
TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@sv.uit.no

Personvernombudet for forskning

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 26892

Åtte ungdommer over 16 år som deltar eller har deltatt på ungdomskontrakt inviteres til å delta i prosjektet. Studenten har informert ungdommene på et felles møte hvor Politiet og kommunen deltok. I e-post mottatt 1. juni 2011 opplyses det at samtykke vil innhentes ved å kontakte ungdommene pr. telefon. For ungdommer under 18 år vil også foreldrene bli kontaktet pr. telefon for å få deres samtykke etter ungdommene har takket ja til å delta. Personvernombudet forutsetter at informasjonen som gis pr. telefon oppfyller vilkåret om informert samtykke, og anbefaler at informasjonsskrivet som er utarbeidet til ungdommene brukes som et utgangspunkt. Personvernombudet anbefaler at studenten diskuterer opplegget for inklusjon, herunder innhenting av samtykke fra foresatte til ungdommer under 18 år, med veileder. Avhengig av ungdommens alder og bakgrunn kan det være nødvendig å kontakte foresatte og innhente skriftlig samtykke fra dem før ungdommen kontaktes. Kontakt mellom student og foreldre kan ev. formidles gjennom de ansvarlige i kommunen.

I forkant av intervjuet vil ungdommene få skriftlig informasjon om prosjektet, og samtykker skriftlig til å delta. Informasjonsskrivet mottatt 1. juni 2011 tilfredsstiller vilkåret om informert samtykke.

I intervjuene vil det bli innhentet opplysninger om hvilke lovbrudd ungdommen har begått. Opplysningene er sensitive, jf. personopplysningsloven § 2 nr. 8 b. Opplysningene som innhentes kan være indirekte personidentifiserende, og intervjuene vil bli lagret på digitale opptak.

Det framgår av prosjektmeldingen at datamaterialet skal oppbevares på privat pc tilknyttet internett, og at minnepenn vil bli benyttet som backup. Personvernombudet legger til grunn at dette er i tråd med Politihøgskolens interne retningslinjer for IT sikkerhet. Ombudet anbefaler ikke at sensitive opplysninger lagres på bærbare PC-er eller minnepenner grunnet risiko for at opplysningene kan komme på avveie.

Prosjektslutt er angitt til 15. april 2012 i informasjonen som skal gis ungdommene. Innen prosjektslutt skal datamaterialet anonymiseres, noe som vil innebære å slette eller omskrive indirekte personidentifiserende opplysninger. Lydopptakene skal slettes.

Vedlegg 4. Intervjuguide

Intervjuskjema til Batcheloroppgaven:

Innledende spørsmål:

Fortell litt om din kontrakt; hva har du gjort?

Hva inngår i kontrakten?

Hva synes du om måten kontrakten ble utformet på? Hvordan foregikk det? (konfliktråd/ møte med fornærmede?)

Hvor lang kontraktstid har du? Er det passe tid?

Hva var årsaken til at du ville begynne med en ungdomskontrakt? Motiv?

Hvem er det som har skrevet under på kontrakten?

Hvem foreslo, hadde du noe valg følte du?

Hva visste du om kontrakt på dette tidspunkt?

Føler du at du har fått nok informasjon om kontrakten før du inngikk kontrakten? Og underveis?

Kan du si noe om hva som er bra med kontrakten? Hvilke fordeler får du dersom du fullfører kontrakten?

Vet foreldrene og vennene dine at du går på kontrakt, og er det av betydning?

Ser du noen utfordringer med ungdomskontrakt? Skifte av miljø?? Miste venner?

Hvor mye oppfølging får du fra ungdomsteamet?

Ser du på det som viktig med tett oppfølging for at kontrakten skal fullføres?

Føler du selv at denne kontrakten kan hjelpe deg slik at du ikke begår nye lovbrudd?

Hvilken betydning har ungdomskontrakten hatt for deg?

Ville du inngått en ny kontrakt i dag?

Har kontrakten noe hensikt? hva er bra/ dårlig med kontrakten?

Hva tenker du om framtida?

Hvilken betydning har møtene/samtalene med ungdomsteamet?

Hvilken betydning kan ungdomskontrakt ha for ungdommene?

Hva har vært bra? Føler deg ferdig saken? Ville du inngått samme kontrakt i dag?

Ida Hidle